

Perekond astilbe

Astilbe

Astilbe perekonda kuulub 14 liiki, mis looduslikult kasvavad enamasti Ida-Aasias, mõned liigid ka Põhja-Ameerika kaguosas.

Astilbed on madala juurestiku ja puituva risoomiga mitmeaastased rohttaimed. Varred on neil püstised, lehed vahelduvad, tavaliselt kaheli- või kolmelisulgjagused, hambulise või saagja servaga. Juurmised lehed on pikarootsulised. Õied on väikesed, valged, roosad, lillad või punased, asetsevad tipmises püstises külgharudega õisikus.

Astilbesid paljundatakse eelkõige jagamisega kevadel. Hiina astilbet paljundatakse võsunditega.

Arendsi astilbe

Astilbe x arendsii

Kõrgus: 40-100 cm

Õied: valged, roosad, punased, lillad, paiknevad pikas korarjas külgharudega õisikus

Õitsemise aeg: juuli – september (sorditi erinev)

Lehed: tumerohelised, läikivad, kaheli- või kolmelisulgjagused

Kasvukuju: puhmikjas, püstine

Valgus: poolvarjuline, varjuline

Muld: niiskemapoolne, huumusrikas nõrgalt happeline või neutraalne

Vahekaugus istutamisel: 30-50 cm

hiina astilbe

Astilbe chinensis

Kõrgus: 80-120 cm

Õied: roosakaslillad, asetsevad 10-30 cm pikkustes hõredates õisikutes

Õitsemise aeg: juuli III – september I

Lehed: kahelisulgjagused, väikeste roostevärvi harjaskarvadega, pealt läikivad

Kasvukuju: puhmikjas, püstine

Valgus: poolvarjuline, varjuline

Muld: niiskemapoolne, huumusrikas nõrgalt happeline või neutraalne

Vahekaugus istutamisel: 30-50 cm

kähar astilbe

Astilbe x crispa

Kõrgus: 10-20 cm

Õied: roosad, punased

Õitsemise aeg: juuli III – september I

Lehed: kaheli-, kolmeli-sulgjagused, tumerohelised, käharad

Kasvukuju: puhmikjas, püstine

Valgus: poolvarjuline, varjuline

Muld: niiskemapoolne, huumusrikas nõrgalt happeline või neutraalne

Vahekaugus istutamisel: 30-50 cm

jaapani astilbe
Astilbe japonica**Kõrgus:** 30-75 cm**Õied:** valged, roosad, punased**Õitsemise aeg:** juuni – august**Lehed:** kaheli-, kolmeli-sulgjagused, tumerohelised**Kasvukuju:** puhmikjas, püstine**Valgus:** poolvarjuline, varjuline**Muld:** niiskemapoolne, huumusrikas nõrgalt happeline või neutraalne**Vahekaugus istutamisel:** 20-30 cm**lihtlehtine astilbe**
Astilbe simplicifolia**Kõrgus:** 30-50 cm**Õied:** valged, roosad, õisikud hoiavad kaarjalt**Õitsemise aeg:** august - september**Lehed:** kaheli-sulgjagused, tumerohelised**Kasvukuju:** puhmikjas, püstine**Valgus:** poolvarjuline, varjuline**Muld:** niiskemapoolne, huumusrikas nõrgalt happeline või neutraalne**Vahekaugus istutamisel:** 30-50 cm**Pea meeles!**

Astilbed kasvavad hästi ka päikeselisel kohal, kuid vajab suvel kindlasti kastmist. Kevadised hilised öökülmad võivad taime lehti kahjustada ning kogu taime nõrgestada. Astilbed ei talu kevadel pinnal seisvat lumesulamisvett.

Perekond bergeenia

Bergenia

Bergeenia perekonda kuulub umbes 10 liiki, mis looduslikult kasvavad Ida-Aasia mägistel aladel.

Bergeeniad on jämedate, pruunide, pooleldi maapinnal asetsevate risoomidega madalad püsikud. Varred on neil jämedad ning lehtedeta. Juurmised lehed paiknevad kodarikuna, on suured, rootsulised, veidi nahkjad, enamasti igihaljad. Õied on viietised, kellukjad, roosad, punased, harvem valged. Õied asetsevad varre tipus kännasjas õisikus.

Bergeeniaid paljundatakse jagamisega, peamiselt kevadel. Võib paljundada ka seemnest, kuid noored taimed hakkavad õitsema 3.-4. kasvuaastal. Bergeeniad hübriidiseeruvad kergesti.

kahelehtine bergeenia

Bergenia crassifolia

Kõrgus: 30-40 cm

Õied: tumeroosad, asetsevad tipmises tihedas õiskus

Õitsemise aeg: mai I – juuni II

Lehed: igihaljad, läikivad, nahkjad, ümardunud või laielliptilised, suured ja pikarootsulised, vahel südaja alusega

Kasvukuju: puhmikjas, pinda kattev

Valgus: päikeseline, poolvarjuline, varjuline

Muld: niiskemapoolne, raskemalõimiseline muld või tavaline aiapind

Vahekaugus istutamisel: 30-40 cm

südajalehtine bergeenia

Bergenia cordifolia

Kõrgus: 40-50 cm

Õied: lillakasroosad, asetsevad tipmises tihedas longus kännasjas õiskus

Õitsemise aeg: mai I – juuni I

Lehed: igihaljad, läikivad, nahkjad, südajasovaalsed, lainelise servaga, tugevate roodudega, krobeldised

Kasvukuju: puhmikjas, pinda kattev

Valgus: päikeseline, poolvarjuline, varjuline

Muld: niiskemapoolne, raskemalõimiseline muld või tavaline aiapind

Vahekaugus istutamisel: 30-40 cm

Pea meeles!

Bergeeniad vajavad küll niiskemapoolset mulda kuid ei talu neile räästast langevat vihmavett ega multšimist.

Perekond helmikpööris *Heuchera*

Perekonda helmikpööris kuulub ligikaudu 70 liiki, mis looduslikult kasvavad Põhja-Ameerika mäestikes ja rannikualadel; mõned liigid kasvavad ka Mehhikos.

Helmikpöörised on madalad kuni keskmise kõrgusega mitmeaastased rohttaimed. Neil on jämedad, tumedad risoomid. Lehed on enamasti juurmised, pikarootsulised, ümarsüdajad, hõlmised ja täkilised või hambulised. Õied rohekad, valged, roosad või punased, viietised, väikesed, ripuvad, kellukja kujuga. Õied paiknevad suures pöörises või kobaras.

Helmikpööriseid paljundatakse eelkõige jagamisega kevadel või sügisel; pistikutega, mis rebitakse või lõigatakse koos risoomitükikesega, kuid see nõrgestab emataime. Paljundamisel võib kasutada ka seemneid. Need külvatakse varakevadel kasvuhoonesse. Seemned idanevad 2-3 nädalat. Noored taimed hakkavad õitsema 2. kasvuaastal.

verev helmikpööris *Heuchera sanguinea*

Kõrgus: 30-45 cm

Õied: veripunased, kellukjad, asetsevad kuni 50-õielises pöörises

Õitsemise aeg: mai III – juuli I

Lehed: juurmised, pikarootsulised, ümarsüdajad, hõlmised, hambulise servaga, talvehaljad

Kasvukuju: puhmikjas, püstine

Valgus: päikeseline, poolvarjuline

Muld: huumusrikas, parasniiske

Vahekaugus istutamisel: 25-30 cm

väikeseõieline helmikpööris *Heuchera micrantha*

Kõrgus: 40-50 cm

Õied: valged, kellukjad, asetsevad pöörisesjas õisikus

Õitsemise aeg: juuni - august

Lehed: juurmised, pikarootsulised, rohelised, hallilagulised, hambulise servaga, talvehaljad

Kasvukuju: puhmikjas, püstine

Valgus: päikeseline, poolvarjuline

Muld: huumusrikas, parasniiske

Vahekaugus istutamisel: 25-30 cm

Pea meeles!

Helmikpöörised vajavad iga 4-6 aasta järel uuendamist.

Perekond pisipööris *x Heucherella*

Pisipöörised on saadud helmikpööriste ja tiarellide ristamisel. Perekonnas on 2 liiki.

Kuna tegemist on hübriidiga, siis emataimega identseid taimi saab vaid vegetatiivsel paljundamisel. Selleks taimi jagatakse, mis viiakse läbi kevadel.

võsund-pisipööris *x Heucherella tiarelloides*

Kõrgus: 20-35 cm

Õied: heleroosad

Õitsemise aeg: juuni – august

Lehed: ümarsüdajad, hõlmised, roode kohad tumeda mustriaga

Kasvukuju: laiuv, puhmikjas, levib võsunditega

Valgus: päikeseline, poolvarjuline

Muld: huumusrikas, parasniiske

Vahekaugus istutamisel: 20-25 cm

valge pisipööris *x Heucherella alba*

Kõrgus: 20-30 cm

Õied: valged, lõhnavad

Õitsemise aeg: mai – juuli, teistkordselt augustis - septembris

Lehed: ümarsüdajad, hõlmised

Kasvukuju: laiuv, puhmikjas

Valgus: päikeseline, poolvarjuline

Muld: huumusrikas, parasniiske

Vahekaugus istutamisel: 20-25 cm

Pea meeles!

Pisipööriseid jagatakse iga 3-4 aasta järel.

Perekond tiarell

Tiarella

Perekonda tiarell kuulub 7 liiki, mis looduslikult kasvavad Põhja-Ameerikas.

Tiarellid on madalad mitmeaastased rohttaimed. Risoomid on neil roomavad, lehed juurmised, pika rootsuga, sõrmjalt hõlmised või jagused. Õied on viietised, väikesed, valged või roosad, paiknevad kobaras või liitkobaras.

Tiarelle paljundatakse jagamisega ning võsunditega.

südajalehine tiarell

Tiarella cordifolia

Kõrgus: 15-25 cm

Õied: valged, suuremas õrnas õisikus

Õitsemise aeg: juuni I – juuli II

Lehed: juurmised lehed pikarootsulised, laisüdajad, viiehõlmised, servast teravahambalised

Kasvukuju: puhmikjas, püstine

Valgus: päikeseline

Muld: niiskemapoolne, huumusrikas

Vahekaugus istutamisel: 25-30 cm

hõlmine tiarell

Tiarella wherryi

Kõrgus: 15-35 cm

Õied: valged, õrnas õisikus

Õitsemise aeg: mai – juuni

Lehed: juurmised lehed pikarootsulised, laisüdajad, viiehõlmised, servast teravahambalised

Kasvukuju: puhmikjas, püstine

Valgus: päikeseline

Muld: niiskemapoolne, huumusrikas

Vahekaugus istutamisel: 25-30 cm

Pea meeles!

Tiarellid vajavad iga 3-4 aasta järel uuendamist.

Perekond tellima

Tellima

Perekonda tellima kuulub 1 liik, mis looduslikult kasvab Põhja-Ameerikas.

Lehed juurmised, pika rootsuga, rohelised, ümarsüdajad. Õied valged või rohekad, kellukjad, paiknevad õhulises hõredas kobarjas õisikus. Tellima meenutab välimuselt helmikpöörast ja tiarelli.

Tellimat paljundatakse jagamisega kas kevadel.

suureõieline tellima

Tellima grandiflora

Kõrgus: 30-60 cm

Õied: valged kuni rohekasvalged, kellukjad

Õitsemise aeg: mai – juuni

Lehed: juurmised, pikarootsulised, helerohelised, südajad, 5-7-hõlmalised

Kasvukuju: puhmikjas

Valgus: päikeseline, poolvarjuline

Muld: toitainerikas, parasniiske

Vahekaugus istutamisel: 25-30 cm

Pea meeles!

Tellima talub hästi põuda.

Annab hästi isekülvi.

Perekond laudleht *Astilboides*

Perekonda laudleht kuulub 1 liik, mis looduslikult kasvab Põhja-Koreas ja Kirde-Hiinas.

Laudlehte paljundatakse jagamisega kevadel.

laudleht *Astilboides tabularis*

Kõrgus: 100-120 cm

Õied: valged või kreemikad

Õitsemise aeg: juuni III – juuli II

Lehed: suured, läbimõõduga 60-90 cm, ümarad, veidi hõlmised, helerohelised, karedate karvadega

Kasvukuju: puhmikjas

Valgus: poolvarjuline

Muld: toitaineerikas, niiskemapoolne

Vahekaugus istutamisel: 60-70 cm

Pea meeles!

Hilisesed kevadised öökülmad kahjustavad noori lehti.

Perekond kilpleht *Darmera*

Perekonda kilpleht kuulub 1 liik, mis looduslikult kasvab Ameerika lääneosas.

Laudlehte paljundatakse jagamisega kevadel või sügisel.

kilpleht *Darmera peltata*

Kõrgus: 80-120 cm

Õied: heleroosad, asetsevad kännasjas õisikus

Õitsemise aeg: aprill III – mai III, enne lehtede kasvu

Lehed: kilbitaolised, ebaühtlase, hambulise servaga, mitmeti hõlmised, pikarootsulised, läikivrohelist

Kasvukuju: puhmikjas

Valgus: poolvarjuline

Muld: sügavapõhjaline, toitainerikas, niiskemapoolne, päikeselisel kohal vajab lisakastmist

Vahekaugus istutamisel: 80-100 cm

Pea meeles!

Kilpleht viljub vaid siis kui õitsemise ajal ei esine tugevamaid öökülmi.

Perekond rodgersia

Rodgersia

Perekonda rodgersia kuulub 6 liiki, mis looduslikult kasvavad Ida-Aasias ja Nepaalis.

Rodgersiad on jämedate risoomide ja sõrmjaguste või sulgjasjaguste suurte lehtedega püsikud. Väikesed valkjad õied on püstiste varte tippudes suurtes pöörisõisikutes.

Rodgersiat paljundatakse jagamisega, harvem seemnetega. Seemned külvatakse märtsis-aprillis, nad idanevad 2-4 nädalat. Noored taimed hakkavad õitsema 3. kasvuaastal.

hobukastanilehine rodgersia *Rodgersia aesculifolia*

Kõrgus: 70-100 cm

Õied: väikesed, valged, asetsevad paljuõielises liitpöörises

Õitsemise aeg: juuni III – juuli II

Lehed: meenutavad hobukastani lehti, sõrmjagused, enamasti seitsme lehekesega, juurmised on pikarootsulised, 90 cm läbimõõduga, varrelehed väiksemad

Kasvukuju: puhmikjas

Valgus: poolvarjuline

Muld: sügavapõhjaline, toitainerikas, niiskemapoolne

Vahekaugus istutamisel: 70-100 cm

jalglehine rodgersia *Rodgersia podophylla*

Kõrgus: 60-100 cm

Õied: väikesed, kollakasvalged, asetsevad liitpöörises

Õitsemise aeg: juuli

Lehed: sõrmjagused, viie lehekesega, mis on kolme- kuni mitmehölmised, saagja servaga

Kasvukuju: puhmikjas

Valgus: poolvarjuline

Muld: sügavapõhjaline, toitainerikas, niiskemapoolne

Vahekaugus istutamisel: 70-100 cm

sulgjas rodgersia *Rodgersia pinnata*

Kõrgus: 80-100 cm

Õied: väikesed, valged, välisküljelt on kroonlehed punaka varjundiga, asetsevad liitpöörises

Õitsemise aeg: juuli - august

Lehed: sulgjasjagused, paaritusulgjad, lehekesi 6-9, läikivad, tumerohelised, veidi punaka tooniga

Kasvukuju: puhmikjas

Valgus: poolvarjuline

Muld: sügavapõhjaline, toitainerikas, niiskemapoolne

Vahekaugus istutamisel: 70-100 cm

Pea meeles!

Rodgersiad ei talu liigniisket mulda ega seisvat pinnavett.

Perekond kivirik *Saxifraga*

Kiviriku perekonda kuulub umbes 300 liiki, mis looduslikult kasvavad enamasti põhjapoolkera lähisarktilises ja parasvöötmes ning mäestikes. Eestis kasvab looduslikult 4 liiki.

Kivirikud on madalakasvulised, enamasti mitmeaastased, harvem üheaastased taimed. Juurmised lehed on mitmesuguse kuju ja suurusega, enamasti igihaljad ning asetsevad kodarikuna. Lehekodarikud võivad katta maapinda koheva kattena, moodustada padjandeid või kasvada laialehise puhmikuna. Õied on viietised, valged, roosad, punased või kollased, asetsevad kas üksikult, kännasjas või pöörisõisikus.

Kivirikke paljundatakse enamasti jagamisega, kas kevadel enne õitsemist või pärast õitsemist kuni septembri alguseni.

Arendsi kivirik *Saxifraga x arendsii*

Kõrgus: 15-25 cm

Õied: valged, roosad või punased, asetsevad varrel 2-4-kaupa

Õitsemise aeg: mai III – juuli I

Lehed: igihaljad, tumerohelised, sõrmjalt lõhised, moodustavad tihedaid kodarikke

Kasvukuju: pinda kattev

Valgus: päikeseline

Muld: parasniiske, vett hästi läbilaskev, huumusrikas

Vahekaugus istutamisel: 15-20 cm

talbjas kivirik *Saxifraga cuneifolia*

Kõrgus: 15-25 cm

Õied: valged, asetsevad hõredas pöörisjas õisikus

Õitsemise aeg: juuni I – juuli III

Lehed: nahkjad, talbjad, läikivad, tumerohelised, lehe alumine pool lillaka varjundiga

Kasvukuju: pinda kattev

Valgus: poolvarjuline, varjuline

Muld: niiskemapoolne, huumusrikas

Vahekaugus istutamisel: 15-20 cm

varjukivirik *Saxifraga umbrosa*

Kõrgus: 25-30 cm

Õied: valged, neelust kollakad, punaste täpikestega, asetsevad hõredas pöörises

Õitsemise aeg: juuni I – juuli I

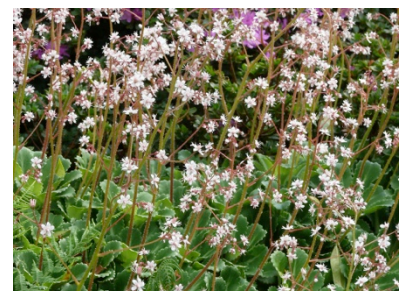
Lehed: juurmised lehed on laitalbjad, täkilise servaga

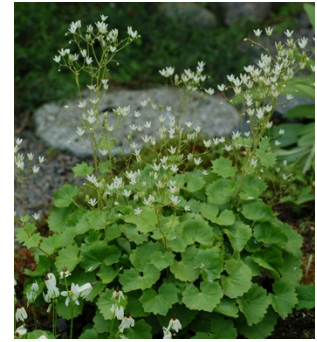
Kasvukuju: pinda kattev

Valgus: poolvarjuline, varjuline

Muld: niiskemapoolne, huumusrikas

Vahekaugus istutamisel: 15-20 cm

ümaralehine kivirik
Saxifraga rotundifolia**Kõrgus:** 40-60 cm**Õied:** valged, neelust punaste täpikestega, asetsevad paljuõielises pöörises**Õitsemise aeg:** juuni II – juuli II**Lehed:** juurmised lehed talihaljad, ümarneerjad, hõredalt täkilise servaga, pehmete karvadega, pikarootsulised**Kasvukuju:** puhmikjas**Valgus:** poolvarjuline, varjuline**Muld:** niiskemapoolne, huumusrikas**Vahekaugus istutamisel:** 15-20 cm**püramiidkivirik**
Saxifraga cotyledon**Kõrgus:** 40-50 cm**Õied:** valged, asetsevad pikas püramiidjas pöörises kumeralt kaardunud varrel**Õitsemise aeg:** juuni II – august III**Lehed:** juurmised lehed suured, lailineaalsed**Kasvukuju:** pinda kattev**Valgus:** poolvarjuline, varjuline**Muld:** niiskemapoolne, huumusrikas**Vahekaugus istutamisel:** 15-20 cm**Pea meeles!**

Arendsi kivirikke võiks talveks kuuseokstega katta, et vältida varakevadise päikese kahjustust.